

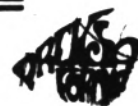
GAP

VERMELL

Nº 81

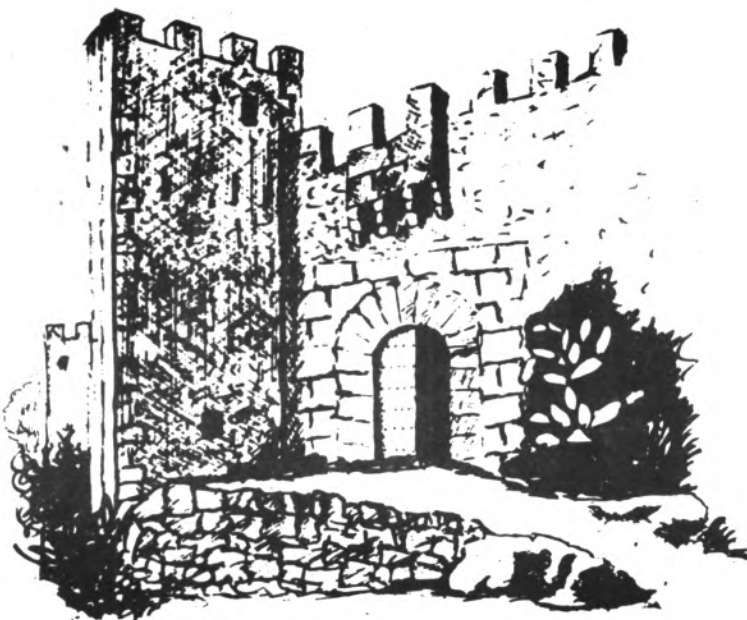
CAPDEPERA - CALA RAJADA

SETEMBRE 1987

ES BASTER

portalet

DE LA GESTIÓ MUNICIPAL

Quan els vents calds i la vida relaxada comencen a abandonar-nos, com vaporosos perfums exòtics, recobram aquesta tasca lenta, contínua i afalagadora que es diu "Cap Vermell".

Després de la moguda post-electoral, amb dimissions, acords i fintes polítiques, poca ha estat l'activitat dels inquiets grups polítics locals. De llavors ençà s'han creat les diverses comissions municipals i aprovats uns nous sous d'acord amb la tasca a realitzar dins la Corporació.

Encara que el fort augment del sou del batle i dels regidors ha estat molt comentat, ens sembla que la decisió té més contingut polític que no pas econòmic. Per això, més que analitzar la quantia d'aquestes despeses, cal eixamplar la visió del problema i contemplar-ho en la seva globalitat.

Després de vuit anys d'ajuntament democràtics, ha canviat molt tot el que afecta a la vida municipal, des del pressupost als serveis passant per la imatge del batle. Si abans el càrrec de batle era designat i mantingut per un poder centralista i centralitzador, avui és elegit pels ciutadans i relativament autònom respecte de qualsevol altre poder polític. Per altra part, l'actual Llei de Règim Local li concedeix uns poders propis d'un càrrec presidencialista.

Aquesta responsabilitat que la Llei li otorga i la dedicació que la problemàtica local requereix, obliguen a assumir des de la batlia una tasca diària i metòdica gairebé pròpia de professionals. Avui, un batle sembla més l'administrador d'una empresa que no pas un polític.

Per altra part, si abans el polític no tenia més compromís que el de servir al poder polític que l'havia designat, avui assumeix el càrrec amb la responsabilitat de complir un programa d'activitats i realitzacions que, més que mai, semblen del tot urgents: depuradora, residència de la tercera edat, poliesportiu, etc.

La tradicional improvisació d'aquest país, si mai no ha servit, ara menys que mai. Necessitem gent preparada i convincent i, en conseqüència, cal que els sous siguin igualment convincts.

Esperem que amb aquest nou esforç millori l'administració dels recursos econòmics, tècnics i humans disponibles i que pagam entre tots.

EN EL DARRER NÚMERO DE "CAP VERMELL" ADVERTÍEM QUE, DEGUT A LES VACANCES ANUALS DE LA IMPREMTA, NO SORTIRÍEM DURANT EL MES D'AGOST. PER POC TAMPOC SORTÍEM EN EL SETEMBRE. COM NO PODIA ESSER D'ALTRA MANERA, TRACTANT-SE DE QUI ES TRACTA, EL BENVOLGUT PARE VICEDO HA ESTAT PER TERRES AMERICANES AMB MOTIU DEL VIATGE JUNIPERIÀ RECENTMENT CELEBRAT. D'AQUÍ LA TARDENÇA EN COMPAREIXER D'AQUEST EXEMPLAR. ENS PODREU, UNA VEGADA MÉS, DISCULPAR? ESPERAM QUE SÍ. GRÀCIES.

HEM FET AQUEST NÚMERO:

Joan Nebot
 Mari-Germa Melis
 Joana Colom
 Maria Vives
 Pep Terrassa
 Llucià Sirer
 Mª Antònia Nadal
 Jaume Fuster
 Bàrbara Flaquer
 Ani Muñoz
 Toni Amorós
 Gabriel Torres

BOLLETÍ DE L'OBRA CULTURAL
 BALEAR.

Capdepera - Cala Rajada

SETEMBRE-1987

Carrer d'es Port, 43

Capdepera

Depòsit Legal: P.M. 497/80

Imprimeix:

APÓSTOL Y CIVILIZADOR, Petra.

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

PLAÇA DES SITJAR

JA HI SOM Després del parèntesi d'agost, reprenem la tasca de fer "Cap Vermell". Esperam que tots hàgiu romàs atents a la pantalla. La vostra fidelitat és emocionada.

RESUM ...de Festes. I el primer que s'ha de dir és que han estat, potser, les festes més concorregudes que recordam. No ens demaneu perquè, però ha estat així. A Cala Rajada hi hagué molta gent el dia d'en Loquillo, i també la vetllada amb Sergio y Estíbaliz. Igualment a Capdepera, amb l'actuació d'en Xesc Forteza o el vespre de les "varietés". Però el que va desbordar totes les previsions, superar tots els pronòstics i ultrapassar tots els vaticinis fou l'actuació de Pimpinela. No ho havíem vist mai. Una autèntica follia, la Plaça des Sitjar de gom en gom, el paper esgotat, gent sense poder entrar... Qui ho havia d'anar a pensar? Nosaltres no, evidentment.

Per altra part, en el marc de les festes tengueren lloc els habituals actes de caire esportiu, com tornejos de bàsquet i futbol, carreres de cavall, cursa popular, etc., com queda recollit a la nostra secció d'esports.

JA SONEN Gairebé coincidint amb l'aparició del nostre número anterior, la Banda de Música va començar els concerts estiuencs a Cala Rajada. Nosaltres parlàvem de diferències econòmiques amb l'Ajuntament, que havien impedit el començament dels dits concerts. Com que no ens ho han negat, hem de pensar que així era i que, a la fi, aquests problemes s'han superat. Millor.

CONCURS Dins aquest ambient festós que en general es respira durant el mes d'agost, es fallaren els premis del II Concurs de Fotografia "La festa en imatge", promogut per l'Ajuntament. Guanyador fou en Domingo Chaparro. Segon premi per a Pere Cortada i tercer per a Antònia Alvarez. Hem de dir que a nosaltres, com al jurat, la fotografia que més ens agradà, també, fou la guanyadora. El que passa és que en res responia a l'enunciat de la convocatòria. Certament contradictori si que ho va ser.

ESCALES Les escales del carrer Pare Morey, més conegudes com les escales del Recreo, foren una de les millores urbanístiques més ben acollides en el seu moment. Les gavetes, força espaioses, feien esperar que allò seria un verger. Doncs no, no ho és un verger, ni ho ha estat mai. Un femer és, amb les gavetes plenes de grava, capces, canastres, papers, i tota mena de porqueria. Val més no fer-les a les coses si després no s'han de cuidar com cal.

PLAÇA DES SITJAR

ELECCIONS Aquest mes d'agost passat no ha estat sols temps de festes i calor. També ha estat temps d'eleccions, al manco per a la gent gran. Així, les associacions "Ca Nostra" i "Sol Naixent" renovaren les respectives juntes directives que han quedat integrades de la manera següent:

"Ca Nostra":

President: Maria Tous
 Vice-President: Antoni Pascual
 Secretari: Pere Vaquer
 Tresorer: Antònia Vives
 Vocals: Joan Sirer, Margalida Flaquer, Josep Vives i Francesc Vives.

"Sol Naixent":

President: Antoni Rechac
 Vice-President: Isabel Cano
 Secretari: Bartomeu Sancho
 Tresorer: Miquel Ferrer
 Vocals: Margalida Flaquer, Joan Melis, Guillellem Esteva, Maria Vaquer, Angela Servera, Ana Ritzinger i Maximina Melchor.

Salut per treballar i encert en la tasca desitjam a tots els elegits. I que no es cerquin maldecaps, que ja no en necessiten.

PESCADORS També a la Confraria de Pescadors de Cala Rajada s'ha procedit a la renovació dels càrrecs directius. En Mateu Mercant Sirer ha estat reelegit per quatre anys més com a Patró Major. Vice-Patrons Majors seran Josep Uceda González i Gaspar Flaquer Massot. El "Cabildo" estarà integrat, a més, per Joan Garau, Sebastià Garau, Joan Roig, Bartomeu Moll, Jeroni Garau, Lluçia Sirer, Juan Pérez.

MARXAIRE En aquesta dèria anual i col·lectiva que és la pujada des Güell a Lluc, hi participà enguany un marxaire local, Andreu Nadal i Moll. Això no tendria més importància si no fos que ha estat el marxaire més veterà de l'història de la prova, vuitanta-dos anys, i perquè, a més, arribà dels primers. Aquestes són proeses reservades a autèntics escollits. Enhorabona l'amo n'Andreu.

LLOCS DE VENDA:

- Els dos estancs de Capdepera.
- Llibreria L'Orient.
- Llibreria Cala Rajada.

A TODA COSTA

La Constitución Española en su artículo 132.2 declara que "son bienes de dominio público estatal los que determine la Ley y, en todo caso, la zona marítimo-terrestre, las playas, el mar territorial y los recursos naturales de la zona económica y la plataforma continental".

La política de Costas del M.O.P.U. contempla la defensa del dominio público marítimo-terrestre desde una doble vertiente: la de la agresión física natural favorecida por actuaciones inadecuadas en la costa y por el propio proceso regulador de las corrientes que la alimentan de áridos y la de la agresión urbanística que amenaza degradar este espacio especialmente frágil y a la vez apetecido para uso privado o especulativo.

Los planes de ordenación de las playas fijan, a principios de cada temporada, las ocupaciones autorizadas, chiringuitos, hamacas, sombrillas, velomares, T.D.V., tanto e número como en la superficie autorizada para su instalación. La necesidad de atenerse a estas normas favorece el uso público y evita los abusos especulativos que aún se vienen produciendo en detrimento de los derechos de los ciudadanos y en desacato a la Constitución.

La Z.M.T., al ser un bien del dominio público estatal, impide, además, el que se pueda tanto extraer como añadir arena o canto rodado sin el conocimiento, evaluación y previa autorización de la Demarcación de Costas.

Los vertidos de aguas residuales son, también, uno de los temas candentes que afectan a nuestro litoral, puesto de manifiesto en las épocas estivales, cuando es mayor la afluencia

de personas a nuestras costas.

El litoral, la línea de la costa, no es solamente el lugar en que acaba la tierra y comienza el mar, ni una simple zona de esparcimiento, ni siquiera un buen sitio para vivir. Tal vez por encima de todo ello es un sistema dinámico en el que las aguas marinas, arenas, dunas, acantilados, deltas, se interaccionan continuamente. La costa está en perpetuo movimiento, guarda su equilibrio si la dejan.

Porque, dicho sea de paso, se trata de uno de los sistemas naturales más delicados y a la vez más atacados, sobre todo en España, que con sus casi ocho mil kilómetros de costas, tiene una tradición de desarrollo caótico que muy pocos países pueden igualar.

Es necesario que cada uno de los ciudadanos de este país contribuyamos a la protección y al respecto del dominio público, que es la Zona Marítimo Terrestre, a su recuperación como sistema y al restablecimiento del carácter público que tiene dado en nuestra Constitución.

El anteproyecto de la nueva Ley de Costas contempla, entre otras cosas, la reafirmación del dominio público de las riberas del mar; una nueva definición del dominio marítimo-terrestre que incluye las dunas litorales; el establecimiento de una zona de protección y de influencia en la que se limitarán las construcciones, tratando de conciliar la defensa y el desarrollo del litoral, y la agilización del procedimiento preventivo y sancionador, haciendo capaz de parar, retirar o demoler con la máxima rapidez las ocupaciones y las obras ilegales. (Revista MOPU nº 234)

Atentamente,

JOSE Mª CEREZO JARA

RETALLS

Sa cosa va anar de primera,
més bé ja no pot anar;
ara vaig a començar
per sa carretera de Son Servera:
antes d'arribar a Son Favar,
a mà esquerra s'olivera
sa més grossa de Capdepera
que mirava a ses cases de Son Bessó
a davant es Cap Mitjà,
i la varen arrabassar
i la varen dur a sembrar
a un bocí de terra
de l'amo en Joan Morey
des Carrer de la Mar.
Es Regaró era,
a mà dreta s'olivera
allà sembrada està,
i qui ho va mandar
va ser s'Ajuntament
d'es poble de Capdepera.
I ara vos acab de contar
i jo me retiraré,
si al cas no ho he dit bé
no em volgueu apedregar.

T.J.S.

No és el mateix:

Colgar-se que colgarse.
Llevar-se que llevarse.
Acostar-se que acostarse.

Diuen que els arbres no deixen veure el bosc. Quan ja no quedin arbres tampoc el veurem el bosc.

Una endevinalla: En què s'assemblen un gallet dels que es posen damunt les taulades i els polítics? Voleu sopes?

Diuen que allà on fa molt de sol tenen molt mala ombra.

Ens queixam del comportament dels turistes, però ens hem preguntat mai si nosaltres sabem ser vertaders turistes?

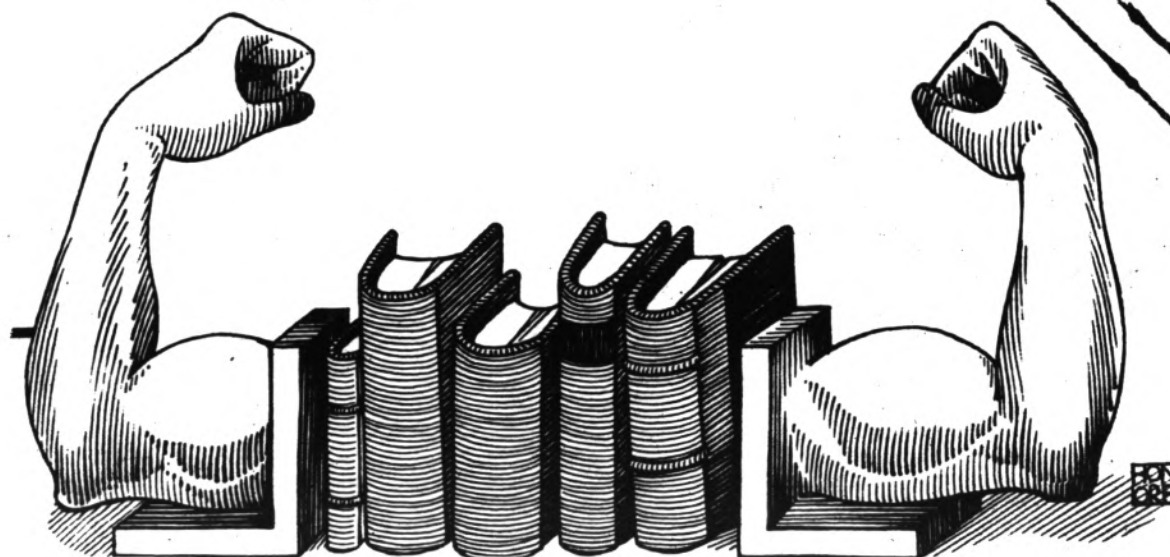
Desembragar: Quitarse las bragas.

Per què sempre que decidim fer el cotxe net comença a ploure?

Bé n'hi don de voltes, però no hi ha manera d'endevinar per què serveix lo que han fet en els rentadors del carrer Gómez Ulla.

Una va anar al metge i li digué, "Miri, senyor metge, tenc aquest braç que, si faig així, em fa mal". Li respongué el metge, "No facis així". No pareix un "xiste"?

ESTISORES

Coses que passen...

LLISTES DE PREUS.- Heu vist, com en anys anteriors, aquests cartells de preus, més o manco llamatiu, però sempre, o gairebé sempre, sols escrits en alemany i mai, o gairebé mai, en mallorquí o castellà? Per què serà? Es prefereixen els turistes als clients del país. Aquests que es fotin. Però ja arribarà el llarg hivern, i aleshores què? On un és despreciat o mal atès, amb fer-hi una creu -s'entén, no?- i "san sea-cabó", un està llest de feines.

PLAÇA DELS PINS.- Mentre esperam que a la tardor comencin les obres de remodelació d'aquesta plaça -cosa que ja es demana a crits- no hauria fet res fer-hi qualche passadeta amb un càvec i una senalla i, de tant en tant, esquixar-la una mica. I després de les festes, recollir, al manco, les deixalles (taps, clovelles, papers...)

ANNEROTS.- Creis que qualche dia s'aconseguirà de parar els peus, millor dit, els ciclomotors, d'aquests jovencells que amb els seus renouers tubs de sortida, sense silenciador, una vegada i altra, ens empenyen sense més objectiu que el d'empenyar? Ho faran sols per incordiar o és que es creun els amos del poble?

PASSEIG MARÍTIM.- És inexplicable, a aquestes altures, que encara quedin dues zones sense peatonitzar: Passeig Colon i carrer Gabriel Roca. Esperem que per a l'estiu del 88 aquest greu problema hagi trobar la seva solució en favor de la peatonització. Les molèsties als vianants i als establiments comercials són enormes. I que consti, que no tenim cap bar en el Passeig Marítim, ni cap parent que en tengui.

COMPANYIA TELEFÓNICA.- Com és possible que una empresa estatal, tan important i amb tants de beneficis, mantengui una caseta-bunker a una plaça pública, com la de "Els Mariners", robant un espai del tot necessari? Fa anys es disposava d'un local, com tots recordam. Ara, amb més necessitat que mai, no hi ha local. Sols un "chiringuito".

DURANT EL MES DE JULIOL...

Han nascut:

Sergi-Albert Sastre García,
de Sebastià Llorenç i Ascensión.
José Antonio Ramos Mariño,
d'Antonio i Esther.
David Expósito Reyes,
de Bonifacio i Isabel.
Antònia Flaquer Bell,
de Miquel i Joana Aina.
Sara Vargas Salazar,
de Rodrigo i Manuela.
Joan-Antoni Pons Estelrich,
de Joan i Margalida.
Miguel Angel Ramos Heredia,
de Domingo i María Rosario.

S'han casat:

Antoni Mercant Morató
amb Catalina Terrassa Sancho.
Antonio Macarro Ramírez
amb Elionor Alzina Sureda.
Antoni Galmés Alzamora
amb Maria Estarellas Melis.

Han mort:

Salvador Gutiérrez Rodríguez
Sdenka Fort
Elionor Flaquer Font

DURANT EL MES D'AGOST...

Han nascut:

Francisco Manuel Gumiel Hernández,
de Francisco i Eladia.
Minerva Rey Sánchez,
de Manuel i Mª Teresa.
Mª Antònia Martín Gomila,
de Joaquín i Antònia.

S'han casat:

Francisc Barbon Juan
amb Catalina Isabel Cursach Llinàs.

Han mort:

Joan Mercant Morató
Francisca Adrover Espinosa
Gabriel Forteza Bonnin

JAUME FUSTER

Li havia costat molt decidir-se. Era un sedentari empedreït, de sempre, i més ara, amb setanta-un anys a l'esquena. Aquell viatge tan llarg, a la seva edat, li resultava gairebé traumàtic. Altres companys ja havien tornat, des del primer moment en que la democràcia van tornar a ser un fet. Ell s'ho havia hagut de pensar amb més deteniment. Mèxic era ca seva i a Mallorca ningú l'esperava.

Se pot dir que Sebastià havia fet un bon "raconet". No com a professor d'institut, professió que mai va deixar d'exercir, sinó amb la botiga de queviures de la seva dona. Quan ella va morir, i sense fills, la va vendre. El que li quedà, juntament amb la pensió de jubilació, li permetia un bon passar.

De la casa, ara, se'n cuidava una assistenta que, al mateix temps, li feia el menjar. A la vista la conservava molt bé i això el permetia passar-se moltes hores a la important biblioteca que, al llarg dels anys, havia reunit. La tertúlia del "Círculo Español" era un altre dels seus refugis. I tot junt feia que es sentís molt còmode i sospesant molt les temptacions de tornar a la "Roqueta".

Què hi faria a Mallorca? Què havia d'anar a cercar a Cala Blanca? Ni família, ni amics, ni casa, ni fogat... Aquella era una dèria inexplicable. Ell, tan mal de traginar! arguments racionals que s'imposava, l'aconsellaven de no moure's. Intentava ésser objectiu, en el plat de la balança, no hi cabien els inconvenients mentre els avantatges no apareixien per lloc algun. Vendre la casa, desprendre's d'aquella biblioteca tan estimada, deixar el cercle de les amistats... I tot per res! Per anar a morir a aquell llogaret de mariners on havia nascut! No. Definitivament, no podia ésser!

.....

El vaixell enfilà la bocana del port de Ciutat i a Sebastià li haurien pogut dir que arribaven a Marsella i igualment s'ho hauria cregut. Era hermosa l'arribada. Molt hermosa. Però no li deia res. No recordava res més que... allò que es destriava entre la boirina... allò gros que s'anava destacant... Sí, clar que sí! Aquelles pedres eren inconfusibles! Era la Seu! Ja ho crec que ho era! La Seu! En aquell instant va tenir plena consciència de que arribava a Mallorca. Per primera vegada va despertar d'aquella mena de malson que l'havia tengut corprès durant tantes setmanes. Mallorca! Mallorca! Mallorca! Sebastià va adonarse'n de que estava plorant quan la tebiesa de les llàgrimes va rodola per les seves galtes.

.....

Dins el taxi, rodant per una carretera asfaltada que en res li recordava el camí polsós pel que havia passat tantes vegades, intentà recordar les circumstàncies que el dugueren a l'exili. Res. Cap sensació de rancúnia, cap pensament dolorós. Res. Sols aquell desig d'arribar a Cala Blanca, on ningú l'esperava. Ben cert que el seu germà major, Biel, havia deixat tres fills. Tres nebots. Tres desconeguts. Per ara no pensava identificar-se. Més envant, potser... Es tractava de deixar que els aconeximents anassin desenrotllant-se per ells mateixos. No volia forçar la situació.

Els pobles desfilaven com a bubotes del passat: Almara, Montrepòs, Vilallarga... No, no havia canviat massa Mallorca. El sol estiuenc d'aquell juliol calorós es reflectia amb aquella lluminositat tan mediterrània de sempre, sobre viles i caps. Pareixia com si el temps no hagués passat. Ciutat sí que havia canviat, però la part forana... La part forana era la de sempre!

Remuntar el Coll des Coloms va ésser trobar-se, sobtadament, amb el temps perdut. D'al.lot, quan passava el Coll, tornant de Ciutat, sempre tenia la mateixa sensació. Li pareixia que ja arribava, malgrat faltar més de vint quilòmetres. L'aire canviava i l'olor de la marina es deixava sentir en el paisatge tot. Era l'embat, aquell embat dels migdies, tan característic, tan refrescant. Ja hi som, va dir-se, igual que havia fet sempre en aquell punt. I les imatges s'il.luminaren en el pensament i tots els records brollaren atropellats. Cases i carrers, esculls i farallons, sorra i mar, pins i cel. Cala Blanca! Ja hi som, va dir-se una vegada més.

.....

Sant Bartomeu. El darrer obstacle. Després, la suau baixada cap al mar, cap a la mar, la mar de la infantesa, la mar de les barques de suro que li feia son pare, la mar dels cornets i dels crancs peluts, la mar del manteniment, únic manteniment de la família.

Sí que l'esperaven! Ca'n Joan "Senalla", Ca's Felanitxer, el baret de Ca'n Mayol, la botiga de Ca'n Toni Joan, la fonda de Ca's Boter. Vaja si l'esperaven! Ja hi som. Ja hi som a Cala Blanca.

.....

La primera sensació va ésser desconcertant. Inclús va pensar, per uns moments, que el taxista s'havia equivocat de camí. Però no. No hi podia haver equivocació. Havien passat pel Coll des Coloms i el darrer poble que havien trobat era Sant Bartomeu. Aleshores, on era Cala Blanca? Era "allò", Cala Blanca? No podia ésser. Aquí hi havia alguna cosa que no encaixava.

Va despedir el taxi davant un hotel que en res es diferenciava dels hotels d'Acapulco. El recepcionista el va escometre amb un "gute morgen" que li recordava el "good morning" anglès que ell dominava bastant bé. Hi va fer poc temps, sols el necessari per deixar les coses a l'habitació. Necessitava llançar-se al carrer i comprovar si aquella primera sensació havia estat precipitada.

Però no, no n'hi havia hagut de precipitació. A la platja petita hi havia un port esportiu. A la platja gran, una drassana. A la fonda de Ca's Boter, un gran hotel. Al baret de Ca'n Mayol, un "self service". A la botiga de Ca'n Toni Joan, un "supermercat"... Sebastià anava de sorpresa en sorpresa, d'esglai en esglai, de dolor en dolor. No coneixia res, no recordava res, els rètols estaven escrits en una llengua estranya, la gent xerrava i ell no l'entenia, les cases blanques amb persianes verdes havien donat pas a uns edificis monstruosos de mil colors, els carrers estaven poblats de persones de cabells rossos i pell vermella, i ell, vell i cansat, se sentia perdut, terriblement perdut, com mai s'havia sentit durant tots els anys que va viure a Mèxic.

L'estómac el retornà a la realitat. Va mirar el rellotge i va veure que eren més de les dues i mitja. Es refugià en el primer restaurant que trobà, especialitats italianes, on va haver de dinar de "spaguetti". No era aquesta la idea que s'havia fet del primer dinar a Cala Blanca. El havia pensat en "xucles" torrades a Ca's Boter. El cafè sí que va ésser bo. Molt millor que aquella axicòria que bevia quan era jove.

.....

Lo del matí no havia estat res. La visita que, a la tarda, va realitzar a Cala Branques i Cala Estreta, va superar tot el que hagués pogut esperar. Ambdues platges, una a cada costat del poble, havien quedat reduïdes a una franja de sorra enrevoltada de grans edificacions, alguna de les quals arribava gairebé a l'aigua.

Va intentar imaginar les circumstàncies que havien possibilitat aquell canvi. Evidentment, això era quelcom que escapava a la seva capacitat.

Les poques notícies que els darrers anys havia tengut, sempre a través dels diaris, parlaven d'aquell "boom" turístic de les Balears. Mai, però, s'havia fet una idea gràfica del que aquest "boom" havia pogut suposar.

Caminava i caminava. Com embogit, gairebé desesperat, cercava la "seva" Cala Blanca, la Cala Blanca que un dia deixà i que ara es difuminava entre masses de ciment disposades amb tot el mal gust del món. Havia vingut a morir a un centre turístic habitat per estrangers on ell era un estranger més.

.....

Assegut a un banc del Carrer del Moll, el sol ja darrera les muntanyoles de Sant Bartomeu, intentava ordenar els pensaments. Una cosa sí la tenia clara: tornar a Mèxic. I com més prest millor. Ja havia vist tot el que havia de veure. Aquella no era la "seva" Cala Blanca. Mallorca havia sofert una nova colonització. Una més. Segurament molt profitosa per a alguns. Una colonització que els mallorquins, com sempre, havien acceptat amb la resignació que els caracteritzava. Molt bé. Bona sort!

.....

La punyida violenta darrera la post del pit, com si d'una ganivetada es tractàs, no mentia. Des del primer moment va ésser conscient de que s'estava morint. No era això el que volies, Sebastià? No volies morir a Cala Blanca? Aquí la tens a la mort. Teva és.

No va fer cap intent per demanar ajuda. Era inútil. Massa tard. La darrera llum de la consciència el dugué a cercar amb la mirada el fasser de Ca N'Angela, el fasser que es veia des de tot el poble. No hi era. En el seu lloc, un bloc d'apartaments va constituir la darrera imatge que entrà pels ulls del moribund.

Els primers en adonar-se'n de que aquell vell, amb el cap estranyament tombat cap enrera, era mort, foren uns anglesos. Uns cambrers del bar "Costa Azul" acudiren a la sol·licitud d'ajuda, més per curiositat que per altra cosa.

-Aquest ja l'ha feta.

-Sí, i tant. Aquests estrangers! Beuen com a clots d'arena. Posaria que aquest vell ha mort d'una gatera.

-Segur! Són tots iguals.

Un ritme frenètic sonava en els altaveus del bar. Una barca de pesca entrava al port. Uns alemanys es fotografiaven damunt el moll. Una gavina volava indiferent. La vida, a Cala Blanca, continuava...

PER QUÈ NO ENS PARLAU DELS INICIS D'AIXÒ DE LES ACAMPADES? COM, QUAN I ON VA NÈIXER?

XISCO - Bé, ja fa bastants d'anys que va començar això. Lo que passa és que al principi es tractava més bé d'excursions de dos o tres dies, en que la majoria eren adults i els nins eren els menys.

TONI - Sí, lo que podem dir acampada, crec que la primera que férem va ser l'any 81.

PILAR - Sí, el 81. De llavors ençà hem anat dues vegades a Es Pi d'es Maleter, una vegada a Formentor, una a Son Real, dues a Aubarca i enguany a Es Coll de Marina. Set anys en duim.

TONI - Els primers impulsors d'això foren en Toni Garau i Biel Pérez. Lo que deim acampades, va ser en Biel qui ho va llançar.

XISCO - Lo que deim Grup Excursionista va néixer a les parròquies i, de fet, no se n'ha separat mai.

I DURANT AQUESTS SET ANYS HA CRESCUT MOLT LA COSA?

XISCO - Sí, ha crescut molt en tots els sentits. Des de l'adquisició de material, fins al número de nins, tot ha augmentat. Les primeres acampades eren uns cinquanta o seixanta nins els qui hi prenien part. Enguany hem hagut de fer dos torns amb gairebé noranta nins cada torn.

ANTONIA - Això sense comptar una trentena de monitors i cuineres, amb lo qual tenim que cada dia érem gairebé cent-deu o cent-vint persones en el campament.

I COM S'ORGANITZA TOT AQUEST TRUI? QUI SE'N CUIDA D'AVISAR A QUI? QUAN?

TONI - El primer que hi pensa comença a parlar-ne. En tot cas, uns mesos abans començam a tenir reunions amb els que hi hem participat els anys anteriors: monitors i cuineres.

XISCO - A més, com que sempre hi ha baixes, solem repassar les llistes dels al.lots i al.lotes que ja fan B.U.P. per tal de convidar gent nova que estigui en disposició d'ajundar.

Cada any, dins la segona quinzena de juliol, ur el bolic i se'n van d'acampada. En plena natu de la convivència, sense oblidar-se de la diver a un grapat de persones que, de forma totalment dora com és aquesta. Amb quatre d'aquestes per: Quatre persones prou representatives però que, de les gairebé trenta que hi prenen part. El ANTONI AMORÓS.

ES A DIR, QUE ELS MONITORS HO SÓN, COM A MÍNIM, A PARTIR DE B.U.P.

XISCO - Sí, així és, a partir de B.U.P.

PILAR - Pel que fa als monitor és així, però pel que fa a les cuineres, com que no tenim llistes que repassar, la convidada a prendre-hi part es fa una mica més de qualsevol manera. I m'agradaria aprofitar per dir que en aquest aspecte estam oberts a tothom que pugui i vulgui, que ja va essent hora de que s'hi incorpori gent nova.

TONI - En aquestes reunions prèvies solem planificar tota l'acampada, des dels jocs fins als menús, passant pels temes culturals sobre els que els nins han de desenvolupar els seus treballs.

I ALS NINS COM ELS CONVIDAU?

XISCO - Anam a les escoles a convidar. És la millor manera d'arribar a tots. Quan ho més o menys endiumenjat, feim programes en els que hi figuren les dates de l'acampada, els llocs on els nins poden anar a apuntar-se, el material que han de dur, etc.

COM FUNCIONAU, ECONÒMICAMENT?

TONI - Naturalment, els nins paguen una quota. Els dos darrers anys han pagat 2.500 pes setes els petits del primer torn, i 4.500 pessetes els més grans del segon torn.

in grapat de nins del poble, cada cop més, agafen
esa s'examinen a diari de la difícil assignatura
i l'esbarjo. Però això sols és possible gràcies
interessada, s'aboquen a una tasca tan engresca-
s hem parlat d'aquest assumpte de les acampades.
tot cas, no són més que una petita representació
són XISCO CAMPINS, ANTÒNIA GARAU, PILAR YESTE i

I EN QUÈ HA CONSISTIT L'AJUDA DE L'AJUNTAMENT?

TONI - L'Ajuntament ens ha donat cent-mil
pessetes. Gràcies a això hem pogut mantenir
les mateixes quotes de l'any passat. En
guany ha estat la primera vegada que hem
rebut suport econòmic municipal.

I BASTEN ELS DOBLERS?

PILAR - Fins ara havien bastat els doblers, i
encara solia quedar un remanent amb el que
anar adquirint nou material o renovant el
material deteriorat. Tendes de campanya,
material de cuina, material per a jocs i
activitats manuals, etc. Fins al punt que
crec que en aquest sentit estam bastant
ben dotats.

ANTÒNIA - Sí, però enguany, si no hagués estat
per l'ajuda econòmica de l'Ajuntament, hau-
ríem mostrat els peus. I que consti que,
per si algú té dubtes al respecte, els moni-
tors tots paguen la quota.

XISCO - De totes maneres, s'ha de dir que mai
n'havíem demanat. En tot cas, l'Ajuntament
sempre ens havia ajudat materialment.

TONI - Sí, la brigada sempre ens ha ajudat a
traginar el material i a instal·lar-lo,
així com el dipòsit de l'aigua. Enguany
també ens ajudaren a fer net el lloc, on
no havia acampat ningú mai i va necessitar
de molta feina per posar-lo en condicions.

XISCO - Crec que de l'Ajuntament no ens podem
queixar.

(PASSA A LA PÀGINA SEGÜENT)

(VE DE LA PÀGINA ANTERIOR)

QUÈ FAN ELS NINS A L'ACAMPADA? QUINES SÓN LES SEVES ACTIVITATS? COM PASSEN EL DIA?

TONI - Està en funció de l'edat, ja que no és lo mateix nins de vuit o nou anys, que nins de tretze o catorze. També està en funció del temps que faci. Enguany mos va ploure. A vegades la mar està malament i no es pot anar a la platja. Tot això condiciona el desenvolupament de la jornada, que sovint s'ha d'adaptar a les circumstàncies.

XISCO - La platja, si fa bon temps, ompl una bona part del dia. Però no és sols platja el que fan. Hi ha activitats i competicions esportives, tallers de dansa, de cançons, teresetes, manualitats, etc. Hi ha hagut anys en que l'acampada s'ha dedicat a un tema monogràfic (història de Mallorca, països etc.) i totes les activitats del dia estaven en funció del tema. Enguany ha estat lliure. Després de sopar, a la vetllada, es posen en comú les tasques desenvolupades per cada grup.

ANTÒNIA - No s'ha d'oblidar que, a part de passar-s'ho lo millor possible, els nins també desenvolupen unes tasques de caràcter obligatori, com son les d'ajudar a la cuina, fer net el campament, arreglar les tendes, etc.

JA QUE HEU ANOMENAT LO DE LA CUINA, COM S'ORGANITZA LO DEL MENJAR? NO ÉS GENS SENZILL FER-NE PER A MÉS DE CENT PERSONES A FORA VILA...

ANTÒNIA - La veritat és que amb l'assumpte del menjar no hem tengut mai problemes. Seria bo de fer, en les circumstàncies en que feim feina, que s'originàs algun focus infecciós, però, afortunadament, mai ha succeït. Crec que és degut a que anam molt alerta, els productes els anam a cercar a diari, manera que en el campament sols hi tenim allò que és susceptible d'esser guardat: patates, arròs, pots de conserves, etc.

S'HO MENGEN TOT ELS NINS?

PILAR - Els nins mengen molt en el campament. Jo crec que més que a ca seva. Procuram

triar uns menús escaients que resultin equilibrats i que agradin als al.lots. També s'ha de tenir en compte que segons quins plats no els podem fer degut a les circumstàncies. Bàsicament feim macarrons, truites, paella, arròs blanc, pollastre, trempó, fruita, coques, batuts de cacao, etc.

ANTÒNIA - He de dir que a la majoria d'establiments que suministren el menjar, pel fet de ser per a la l'acampada, fan uns preus especials, amb descomptes importants.

QUINS SÓN ELS PROBLEMES QUE ES PRESENTEN HABITUALMENT, DURANT UNA ACAMPADA?

TONI - Grans problemes no en hem tenguts mai. Petits problemes, sí, però sempre els hem solucionat. El que plogui és un problema, o que no t'hagin duit el viatge d'aigua que esperaves, enyoraments per part d'alguns nins, petits accidents sense importància...

XISCO - El cansament dels monitors, també pot resultar un problema, cosa que a vegades obliga a marxar una mica més lentament. Però un problema que ens obligàs a suspendre l'acampada, com a última mesura, mai l'hem tengut.

ANTÒNIA - Els primers anys, els pares venien molt, i això suposava un entrebanc per al normal funcionament de la vida del campament. Ara ja estan més mentalitzats i s'adapten a les visites prèviament establertes, cosa que és d'agrair.

PILAR - De totes maneres, els pares s'han de a la idea que això de l'acampada no és quelcom del que en tenguem l'esclusiva unes poques persones. Tots els que hi posam les mans ho feim de manera totalment desinteressada i és necessari que s'hi vagi incorporant gent nova. Qui ho vulgui fer es pot dirigir a qualsevol de nosaltres, o a les parròquies, on rebran la deguda informació.

JA EN SAMBEM QUELCOM MÉS DEL MÓN DE LES ACAMPADES. I PERQUÈ ÉS AIXÍ, ESPERAM QUE NO CAIGUI A TERRA LA CONVIDADA D'ALGUNS DELS SEUS RESPONSABLES. QUI VULGUI SER-NE SOLS HO HA DE FER DIR.

Comentàrem en anterior ocasió la manera de destriar entre la premsa bona i la dolenta. No ens ha d'estranyar, doncs, el que darrerament hem vist publicat en aquesta revista, que baix l'aparença de seny i moderació, emmetzina amb articles d'escàndol la nostra joventut. M'estic referint, és clar, al Portalet del mes passat, imúdic i groller i que desmereix la labor de pugui haver fet la revista al llarg de la seva vida, que esper curta si ha de seguir aquest desgraciat camí.

D'altra banda, igual que cada estiu, Cala Ratjada es converteix en un bordell. Darrerament, la nefasta moda del nudisme, introduïda pels forans, fa furor a les nostres cales, platges i litorals, convertint llocs d'ingenu divertiment en llocs d'escàndol. Fins i

tot pel carrer Leonor Servera hem vist passejar dones aferrusades donant un tristíssim espectacle que repugna qualsevol consciència.

Les conseqüències d'aquesta moral molliciosa són funestes i a la vista de tots; drogues, prostitució, violacions sexuals, mares fadrines, fills rebutjats, famílies desfetes, etc.

M'atreviria a dir que les autoritats, per tal de no molestar els turistes, en part influïdes pel corrent lliberal, no gosen posar-hi remei. Mentrestant, aquests costums estrangeritzants i dissoluts s'estenen com bassa d'oli.

Un cristià modelic i Bisbe de Barcelona que fou, Monsenyor Gregorio Modrego, amb clara visió de futur, dictà una admonició pastoral que reproduïm en part.

"...Hombres y mujeres de otros países hacen con relativa frecuencia aparición en los establecimientos públicos, en las calles y plazas, y aún alguno ha osado penetrar en los templos con tan deficiente y procaz indumentaria, que no os describimos porque no hallaríamos manera de hacerlo sin ofender vuestra modestia.

Ante esa aparición de modas exóticas e inmorales levantamos nuestra voz y nos dirigimos primeramente a los mismos infractores de la moral cristiana, pues si son católicos han de escucharnos, para decirles que esa conducta es doquiera gravemente pecaminosa, a juicio de cualquier moralista, por laxo que se le quiera suponer, y entre nosotros es además pecado de escándalo y ofensa e insulto al pudor cristiano de nuestro pueblo.

Queremos pensar que obran por inconsciencia, fruto del ambiente social que viven en los lugares de procedencia; pero eso, lejos de relevarnos de la obligación de amonestarles, más nos obliga a ello, a fin de que adviertan su alocado proceder.

A vosotros, nuestros queridos diocesanos, os exhortamos vehementemente: a) A no imitar ni de lejos esas maneras de vestir tan contrarias a vuestra educación moral y social; b) A significar vuestra protesta, dentro, es claro, de los límites de la debida corrección y de las normas de nuestra proverbial caballerosidad, pero con la eficacia y la firmeza que el caso requiere. Las personas contumaces en esa manera de producirse no han de encontrar ambientes en hoteles, ni comercios, ni en la vía pública. Cuanto menos han de ser tolerados en los templos del Señor! A vosotros, nuestros amados sacerdotes, os ordenamos que no toleréis ponga pie en el santo umbral de la casa de Dios nadie que no vista según exige nuestra moral católica y la santidad del templo.

Sabemos que nuestras autoridades civiles han cursado órdenes oportunas y prudentes para atajar ese mal. Por ello merecen nuestro aplauso. Nadie debe extrañar su cristiano y patriótico proceder. Todos aprueban las medidas de higiene física para que ningún apestado se introduzca en nuestra ciudad poniendo en peligro la salud pública. ¿Acaso los que importan un virus moral que amenaza nuestras sanas costumbres no ha de merecer parecidas medidas profilácticas?..."

LA VETLLERIA

de Joan Rai

CAP VERMELL - 14 -

Iniciam avui la publicació de "LA VETLLERIA", obra teatral escrita per JOAN NEBOT "RAI". Obra profundament arrelada a les més pures tradicions del nostre poble i entroncada en la seva manera d'esser, amb tot el de bo i dolent que això suposa. "LA VETLLERIA", mai no estrenada, suposa una aproximació dramatitzada a uns costums superats però dels que en som hereus. Els personatges ens resultes familiars i els diàlegs quelcom ben nostre, sense caure, però, en els coneguts vicis del dit "teatre regional". Esperam que els lectors de "Cap Vermell" frueixin d'aquesta col·laboració que es perllongarà al llarg d'alguns mesos.

A Bàrbara Flaquer, capable
de donar vida, nestic segur,
a una Joana Aina perfecta.

No és, no, una comèdia de costums. És el costum d'una comèdia del meu poble que, cada vespre, donava a la gent l'oportunitat de la convivència i la comunicació. Vells i joves en harmonia. Costum que s'ha perdut. Per això, avui ni ens coneixem ni ens estimam. Som com estranys dins una gàbia d'or, però gàbia al cap i la fi, sense cap mena de germanor.

ACTE ÚNIC

L'escena, una cuina gran de poble, on fa la vida la família. Moltes cadires baixes, tibullets, una foganya, un gerrer i una taula amb un aparell de ràdio. A l'esquerra, l'entrada. Un bufet, dos balancins, un cossiòl de fulles, una llumenera i, presidint-ho tot, un quadre d'un Cor de Jesús, penjat tort. Hi ha una porta que comunica les dues peces. És de nit. Hivern. Foc encès. L'escena deserta. Entra en Miquel, home d'uns seixanta anys. Del fregador agafa un ribell i al posa a terra, al primer terme de l'escena. Del gerrer agafa una gerra i aboca aigua al ribell. Tot pausadament, sense presses, com seguint un ritual. Engega la ràdio. Se sent un tango. S'asseu a una cadira i comença a descalçar-se. Se renta els peus. Meticulosament. Primer un, després l'altre. Quan té els dos peus nets crida la dona.

MIQUEL - Maria!

MARIA - (De l'interior) Què vols?

MIQUEL - Un pedaç. (Espera parsimoniosament)

MARIA - (Entrant amb el pedaç. És una dona magra, de seixanta anys ben duits. Entra escament el marit) Sempre fas ses coses a mitges. Bé, sa culpa és meua. Durant trenta anys t'he servit de criada.

(Maria li dona el pedaç. Miquel, en silenci, s'aixuga els peus. Ella, amb molta suficiència es mira la bombeta que il·lumina la cuina. Puja a una cadira i, amb el davantal la neteja. Al tenir la bombeta dins la tela, la cuina queda a les fosques). Amb es greix d'es sofregits sempre està entelada.

MIQUEL - Que n'hi ha de coses entelades.

MARIA - No comencis amb ses mitges paraules! (La ràdio acaba el tango. Comença un discurs d'en Franco: "Españoles, hoy que hemos desterrado de la Patria...". En Miquel, quan el sent s'aixeca i apaga la ràdio).

MIQUEL - Ves a prendre p'es sac...

MARIA - Pobre home! És que no el deixes xorar. (Maria entra a l'altra habitació i compon els balancins. Amb la punta del davantal treu la pols del bufet. Mentre, Miquel es calça les espadenyes. Maria, de puntetes, s'afanya per redreçar el quadre del Cor de Jesús, però malgrat l'afany que hi posa, sempre li queda tort. En Miquel intueix el que fa la dona, per la força del costum).

MIQUEL - Torna-m'hi torna-hi. Quina curolla! És inútil s'esforç. Hi ha coses que nasqueren tortes i tortes moriran.

MARIA - Jesús, si callaves! (En Miquel manipula el dial de la ràdio. Es senten els sorolls propis de la manipulació. De sobte es sent, "Aquí Radio Pirenaica..." Uns espetecs i ja no es sent res més. Miquel segueix manipulant). (Maria entra a la cuina) És inútil. Hi ha coses que nasqueren amagades i moriran amagades. (Maria surt. Miquel continua cercant)

(Pel pati de butaques entra na Joana Aina. És una dona alta, escardalena,

d'uns cinquanta i tants d'anys. Va abossada amb el mocador gros. Porta una cadira baixa, una senalleta amb paumes, una cofa a mig cosir i un maridet amb foc. Puja a l'escenari per l'entrada. S'atura davant el Cor de Jesús, deixa a terra tot el que porta i adreça el el quadre. Queda dret, però quan ha tornat carregar amb els ormeijos, el quadre es torç altra vegada. Ella fa un gest com diguent "ja t'arreglaràs", i entra a la cuina. És dura d'oïda).

JOANA - Bon vespre.

MIQUEL - (Cridant) Bon vespre tinguem.

JOANA - (Per la ràdio) Veig que tot segueix com sempre.

MIQUEL - (Pel quadre) Sí, encara no s'ha adreçat.

JOANA - (Punyetera) Ni s'adreçarà.

MIQUEL - (Amb segona) Jo ho tendria ben bo de fer.

JOANA - Què dius?

MIQUEL - Que jo ho tendria ben bo de fer adreçar-lo.

JOANA - Però no l'adreces. I sa fe lo mateix mou muntanyes que adreça quadres.

MIQUEL - I fa fer beneitures.

JOANA - Què has dit ara?

MIQUEL - Que si has vinguda per vetllar o per fer-nos un sermó?

JOANA - Per ambdues coses i per més si fa falta.

MARIA - (Entra parlant) Ja t'has rentat es peus?

JOANA - Es peus? Es cervell s'hauria de rentar.

MARIA - Ja ets aquí, Joanaina?

MIQUEL - I tu sa llengua.

MARIA - Jesús, Bon Jesuset! Sempre estau com es ca i es moix, voltros dos.

MIQUEL - (Coent) Com es ca i sa moixa, voldràs dir.

JOANA - I que ho dius per mi a això?

MARIA - Jesús, Joanaina, no li facis cas. (Surt amb el ribell).

MIQUEL - (Més coent) Encara que ben pensat, tu de moixa, res.

JOANA - (Astorada) Bono. Te faig a sebre que s'eixorc era es meu home, al cel sia ell.

MIQUEL - I per mi que cap d'es dos la teníeu molt condreta a sa maquinària

JOANA - (A Maria, que entra) I que no està trempat avui?

MARIA - 'Xel fer. Encara no el coneixes?

JOANA - És que em diu unes coses!

MARIA - (Per desviar la conversa) Aquesta cofa és de sis?

JOANA - Sí, de sis. Que la trobes petita? Li he robat mitja volta d'es cul. Tanmateix, per lo que te'n donen. Ja està bé així.

MARIA - Massa raó tens. Però jo no ho sé fer. Una vegada que m'hi sortí per equivocació, el dissabte, quan passà el tragner, tenia el cor estret. No ho sé fer.

JOANA - Ah, filleta, "viviendo y aprendiendo".
(Miquel manipula la ràdio. Es sent parlar l'italià. Ho lleva totd'una).

JOANA - Ai, i per què ho has llevat? Això pareixia el Papa.

MIQUEL - Tanmateix tu no entens s'italià.

JOANA - No fa res. M'agrada sentir aquell sant home.

MIQUEL - (Irònic) Sí, sí, sant home. També deu fotre mitja volta a n'es cul de ses cofes, com tu.

JOANA - (Innocentment, a Maria) I que es creu que el Papa fa cofes també?

MIQUEL - (Més irònic) Idò que està mans fentes tot lo dia?

JOANA - (Més innocent) Que és de curt aquest home! Ala, pensar que el Papa fa cofes! Resa, beneitarro, perquè tots poguen entrar en el Cel.

(passa a la pàgina següent)

MIQUEL - Tots?

JOANA - Tots!

MIQUEL - I es qui escoltam sa Pirenaica", què?
Mos hi ha de fer entrar per la força?

MARIA - (S'afanya per trobar sortida i canviar de conversa. Ho acaba de fotre) Qui ha fet es sermo avui?

JOANA - Es vicari jove. Té sa boca plena de de mel, però no m'agrada gens. Ni mica m'agrada. Pareix que tot li és igual. No dóna importància a res. Sobretot a n'es pecats, i manco a n'es pecats de sa carn.

MIQUEL - Tenc per mi que aquest mata es porc en divendres. Li agrada sa tallada.

JOANA - (A Maria) Quina ha dit ara?

MARIA - No res.

JOANA - Sé ben cert que l'ha dita grossa.

MARIA - Flastoma contra sa ràdio.

JOANA - No ho crec no. Sé cert que l'ha posat verd a n'es vicari. (Per la ràdio es sent una cançó d'en Pepe Blanco i na Carmen Morell. En Miquel augmenta el volum del so. Per l'entrada entren dos homes i dues dones, porten treball. Entren a la cuina. Saluden però la música no deixa sentirlos. S'asseuen i es posen tots quatre a treballar la pauma. Pel pati de butaques vénen na Margalida i na Bàrbara. Són dues dones joves, d'uns trenta anys. Bàrbara és vídua i encara que fa anys que morí el seu marit va endolada. Margalida també és casada, fa anys que deixà el marit i el dol no el porta al vestit sinó al cor. Hi ha una tristor vella al seu esguard. Camina, parla i es mou seriosament, amb certa distinció. Les dues parlen mentre caminen cap a l'escenari. Pugen. Dins l'entrada es paren per seguir xerrant).

MARGA. - No, Bàrbara, no l'he tornat a veure des d'es dia que el vaig deixar. Ni vull veure'l.

BÀRBARA- I encara l'estimes?

MARGA. - Per això no vull veure'l. El tornaria a perdonar i ja n'hi vaig perdonar massa.

BÀRBARA- Lo que són ses coses, Margalida. Tu que el tens viu no vols perdonar-lo, i jo que el tenc mort ho perdonaria tot per tal de tenir-lo. Que mal repartit que està el món!

MARGA. - Si haguessis viscut sa meva experiència, Bàrbara, no pensaries així.

BÀRBARA- Però vaig viure sa meva i fou molt tràgica. Sa mort és irremeiable, és la fi. Jo avui renunciaria a tot lo renunciabile per tal de tenir-lo amb mi, per gaudir es goig de ses abraçades i sofrir, també, ses malifetes, perquè tot és viure. Lo que no es pot, Margalida, és viure obsessa per la idea d'un rancor.

MARGA. - La'm va fer massa grossa.

BÀRBARA- També has de reconèixer que li has feta pagar cara.

MARGA. - En tres anys no ha tengut un moment per disculpar-se.

(Entren en Joan i altra gent. En Joan porta una guitarra. És un tipus alegre "xistós", carismàtic. On ell és es fa sa bulla, tot somriu. Agafa na Bàrbara i na Margalida per la cintura. Amb un ample somriure les mira fit a fit als ulls, primer a una, després a l'altra. Les dues, serioses, li aguanten la mirada i poc a poc, davant la mirada insistent d'en Joan, acaben riguent).

JOAN - A s'era vos duria a ses dues.

BÀRBARA- Amb aquest fred a s'era, Joan?

JOAN - Ai, monades meves! Fred heu dit? Som pura flamarada jo. Per voltros convertiria aquesta nit de gener en un dissabte de Sant Joan. (Rasca la guitarra i canta)

Anem a s'era, guapes,
anem a s'era,
que duc a ses baldraques
pedra foguera.
Anem a séra, guapes,
anem a s'era.

(Tots riuen i entren a la cuina)

(CONTINUARÀ)

° A la mar, els pescadors -al manco els professionals- ja fa temps que vénen intensificant les mesures que tendeixen a protegir el medi que els dona el sustent: reducció d'horaris de treball, malles de les xerxes més amples, períodes de veda, l'imitació de noves construccions de barques supeditades a l'aportació de baixes de barques velles, etc. etc. I així i tot no és segur que aquesta presa de consciència resulti suficient per evitar l'extinció d'algunes espècies com ja ha succeït, per desgràcia, amb algunes altres (la cranca, per exemple). Aquí no hi ha llibertat d'empresa que hi valgui. D'allà on no n'hi ha no se'n pot treure.

Per molt que no ho cregueu, però, no era de pesca que volia parlar, siní de turisme. Volia preguntar, simplement, quan pensen els responsables locals, autonòmics i estatals de la cosa turística, començar a prendre mesures per protegir i preservar el medi que els dona el sustent, és a dir, la naturalesa. Ja ho diran.

°

La sensació d'abandó que donen els pocs espais públics ajardinats de que disposam, inclús la quantitat de palmeres mortes i no reposades que hi ha, ens fan pensar que està molt bé això que s'està posant de moda de les "zones dures" enfront de les zones verdes. Total, si després no se n'han de cuidar, per què sembrar res?

°

Si topau una mica malament, basta que tengueu dues feines per fotre completament un dematí. No dic fotre miserablement, però sí fotre. Aquestes dues feines són anara a Corres i a l'Apotecaria de Cala Rajada. Vos pot volar el dinar. Ja no dic res si heu d'anar al metge...

°

Pareix que si les coses no es torcen -i ja s'ha vist que en saben de torcer-se- devers el 1992 -any olímpic- podem assistir a la defintiva inauguració oficial de la nova tribuna del camp de futbol. Les obres, com haureu vist, segueixen endavant a ritme frenètic. Aprofitant que el 92 també es celebra el 500 aniversari del descobriment d'Amèrica, s'ha pensat que a la nova tribuna se li pot donar el nom de "Tribuna del Descubrimiento (de la Ley de la Gravedad)".

°

Per mi que cadascú es munti les vacances com li vengui en gana. Però no digueu, aquestes fileres inacabables de "suzukis" que un es troba sobtadament darrera una curva, són, com a mínim, un signe d'arramament, de manca d'imaginació. Totes les ovelles darrera el pastor. Un dia, anant al campament d'estiu dels al.lots, me'n vaig trobar un caramull devora el forn de calç que hi ha per dins Son Jaumell, i allà me'ls teníeu a tots contemplant el "monument". Lo dit, com ovelles.

°

M'han contat que un ciutadà d'aquest poble, un ciutadà normal, sense antecedents penals, que paga els seus impostos religiosament, un ciutadà respectable, fou, recentment, conduït engrillonat i retengut més de dues hores en el quarter de la Policia Municipal per un problema d'aparcament. Si això és que s'ha d'esperar d'un problema d'aparcament, poden començar a tremolar els autèntics delinqüents. La tortura els espera. Com a mínim.

°

No és aquesta la primera queixa que ens arriba respecte d'una mena d'estat policial que s'està visquent en el poble, on els responsables de l'ordre públic no pareixen tenir sempre clars els objectius i en que s'actua de manera indiscriminada. Sense que això suposi, desgraciadament, una millora en els índex de delinqüència.

°

Hi ha coses de les que un voldria no haver-ne de parlar. Com per exemple de la mort d'en Joan Mercant "Castus". De la mort d'un amic, d'un amic jove, amb tota la vida per davant, un no voldria haver-ne de parlar. Però no em queda més remei. I és que en Joan era un personatge públic. La seva tasca al front de la Banda de Cornetes i Tambors l'havia fet traspassar la subtil frontera que separa els ciutadans normals d'aquells altres cridats a fer poble. Sempre el recordaré, a en Joan, saludable i optimista al front de la formació a la que havia dedicat tantes hores. Sempre el recordaré conscient de la humilitat de la seva tasca, cosa que, sens dubte, li donava als meus ulls tota la grandesa i tota la magnificència que ell negava. No anam sobrats per aquí de persones que treballin sense passar factura. En Joan era un d'aquests. I se'ns ha mort. Com tots els del seu tarannà, era d'alguna manera patrimoni de tot el poble. I a més, era un bon amic. Què més és pot perdre?

A l'esquerra de l'entrada, on hi ha les portetes d'alumini, es trobava l'entrada al Cementeri Civil.

1.- Introducció

Aquesta història del Cementeri Civil de Capdepera és un antic projecte, lentament arrodonit i que em feia il·lusió de treure a la llum. Des de la meua joventut tenia la curolla de saber què era aquell tancat que hi havia al costat del Cementeri. Qui no hi ha guaitat? Més tard, quan els conflictes socials i familiars cobraren sentit, gràcies als descobriments que feia de la nostra història, em vaig proposar fer aquest treball com un petit homenatge a tota aquella gent heterodoxa que allà hi descansa.

Dins aquella societat tancada i monolítica del segle XIX, la figura d'un heterodox, personatge estrany, era la imatge de la contradicció i, fins i tot, una nosa, qualcu que sobrava. Després de no pocs conflictes, aprenguerem a tolerar-lo, és a dir, a fer-li un lloc dins la societat i a comprendre que aquesta societat és de tots i per a tots. Gran lliçó aquesta, de la qual tots ens n'aprofitam. El mèrit, però, correspon a aquells que amb uns altres pressupòs ètics, polítics o religiosos, s'eren defensar-se i mantenir el cap alt, al mateix temps que assumien l'angúnia de la soledat, de la debilitat i la desconfiança.

El Cementeri Civil és el fruit d'una ruptura olímpico-religiosa; representava un esqueix pro-

fund i commovedor dins la societat gabellina, que ha durat gairebé un segle. Significava el trencament de les relacions amb una part del poble, actitud que es mantenia no tan sols en vida sinó més enllà de la mort.

L'època estudiada correspon al període 1879-1897, és a dir, els deu anys primers.

2.- El cementeri rural

Tots sabeu que antigament s'enterrava dins les esglésies o en els seus voltants. Ja més modernament es construïren els cementeris banda fora el poble o la ciutat. Aquest canvi no va ser tan senzill, afectant fins i tot la mentalitat religiosa i el sentit de la mort que tenia aquella gent.

Tot just encetat el segle XIX, el govern il·lustrat de la Nació, va proposar i ordenar que, per raons de sanitat pública, es deixàs d'enterrar dins les esglésies o en els seus voltants. Així, la Junta de Sanitat de l'illa de Mallorca aprovava el 1r. d'abril de 1807, el pressupost del cementeri d'Artà i Capdepera, que era de 15.200 reals (1).

Però tot continuà ben igual; la gent estava aferrada a la tradició. Ni les lliçons de l'experiència ni els nous costums fruit del progrés foren capaços de desterrar aquella mentalitat. Fou precisa la terrible epidèmia de la pesta, el mes de maig de 1820, per commoure l'ànim dels gabellins i realitzar la reforma.

L'amo en Joan Sancho ens ho conta així (2): "De seguida tot es va aïllar; als que tenien caseta a fora vila, allà los duïen; els qui no en tenien feien una barraca amb branques de pi i carritx a la falda del Puig Seguer, anomenat Na Creda, i per no acostar els morts a la vila improvisaren un cementeri que encara li diuen el Cementeri de la Pesta. Aleshores no tenia cap paret, estava dins un pinar i era llarg i estret; només hi feren una filera o dues de fosses".

Superat el trauma de la pesta, els gabellins encara intentaren, una vegada més, d'esser enterrats en el vell cementeri del Castell. Així consta a un testament de l'any 1828 (3): "Jo, Miquel Massanet alias Carbó ... trobant-me en edat avançada i tenint el perill de la mort que és natural y la sua hora incerta ... elegesch sepultura en la Iglesia del referit lloch de Capdepera si me serà permès y sino en el cementeri rural del mateix, ab ofici cos present y una salve a Nostra Señora del Roser..."

A l'antiguitat, la defensa de la vida davant el perill o l'enemic, i el culte als morts, eren dues activitats bàsiques d'aquells pobles talaio-

tics. Sembla que aquest culte als avantpassats, d'una forma o altra, era encara molt fort a principi del segle XIX. Llavors la mort era acceptada amb normalitat; la tomba no era més que una continuació de l'habitatge i de la vida familiar. Semblava una cosa natural i per això, un mallorquí tan famós com fra Juníper Serra, quan va veure arribar l'hora de la mort, exclamà: "Vaig a descansar" (4). Era l'any 1784. L'expressió "descansa en pau" ens assenyala el caràcter dormitiu que tenia la tomba.

Molt significatiu és el que ens conta l'amo en Joan Sancho (5): "Mentre els nostres veïnatx escampaven pel camp els ossos dels seus germans i amics que morien de la pesta, els gabellins, a pesar de tot, los enterraven a lloc on sabessin que eren i poder plorar damunt les seves despulles". L'escrit que ve a continuació, del mateix autor, ens remarca la quimera d'aproximar el cementeri al poble: "Feren el primer cementeri dins la possessió d'Es Claper, en el cap d'avall del carrer del Port. Serví molt poc. Dins molt poc temps començà la pesta. Les autoritats trobaren que estava massa a prop del poble i el traslladaren aquí on està avui".

La llunyania del cementeri, que rompia vincles, i l'exaltació del sentiment, pròpia de l'època romàntica que es començava a viure, va provocar que la mort es sentís com una ruptura, una transgressió que arrebastava l'home de la seva vida quotidiana. D'aquest nou sentiment davant la mort ens queden expressions ben significatives, com "ens ha deixat" i "ens hem de conformar".

Aquell desig de no perdre el contacte amb els difunts va fer que la gent adquirís la propietat del lloc de la sepultura i, en certa manera, reconstruís la situació anterior. Ja que no es podia enterrar el difunt a l'església o capella desitjada, el que es feia era construir una sepultura en forma de capella.

Si entrem al cementeri pel portal antic, el que mira al poble, ens trobam amb dues fileres de sepultures d'estil gòtic. Són les més antigues. Si pujam a la següent marjada hi ha una filera de sepultures d'estil romànic. Són de finals de segle (vegeu la fotografia). És un estil que ens recorda les esglésies de Son Carrió, de Son Negre i de Calonge, que també són d'aquell temps.

Amb el sentiment de la mort tan arrelat i tan viu com el que hi havia a finals de segle, encara se'ns fa més inhumana la sepultura, l'esqueix que provoca el naixement del Cementeri Civil.

- 1.- Miquel dels Sants Oliver. Mallorca durante la Primera Revolución. Vol. 1, pàg. 147.
- 2.- Joan Sancho Alzamora. Història de Capdepera, capítol XVIII, "Cap Vermell" nº 44.
- 3.- Document propietat de Jeroni Alzina "Geroniet"
- 4.- Salustiano Vicedo O.F.M. "La casa solariega de la familia Serra". Petra 1984. Pàg. 9.
- 5.- Història de Capdepera. "Cap Vermell" nº 44.

(Continuarà)

PEP TERRASSA

Salutacions, amics de "Cap Vermell", quan, com cada mes, pas a informar-vos del que ha passat dins l'àmbit de l'esport local.

La tònica, durant el mes d'agost, ha vingut marcada pels tornejos d'estiu, que serveixen de preparació de cara a la propera temporada. Hem tengut tornejos de futbol-sala, de futbol aleví i de Tercera Divisió, així com de bàsquet. A més, dins el programa de festes poguérem gaudir d'interessantíssimes carreres de cavalls que delectaren l'afició gabellina.

Cronològicament, hem de començar pel que passà en el I Torneig de Futbol-Sala "Castell de Capdepera". Com deveu saber, els quatre equips participants foren Mare Nostrum (Campió de Balears i subcampió d'Espanya), Mirgasa (Subcampió de Balears), RCD Espanyol de Barcelona (Veterans), i CD Costa de Capdepera, equip organitzador del torneig. La sort emparellà el Mare Nostrum amb el Mirgasa, resultant guanyador el primer pel resultat de 5-1. En el segon partit, el RCD Espanyol va perdre, sorprenentment, davant el Costa de Capdepera per 2-1. En la segona jornada, el Mirgasa guanyà al RCD Espanyol pel resultat de 4-2, i ja en la final, el Mare Nostrum se'n va desfer del Costa de Capdepera per un contundent 5-0.

L'equip del Costa de Capdepera ha nascut gràcies a la unió d'un grup d'aficionats al futbol-sala, que sense plànyer esforços han fet realitat la legalització del club davant la Federació corresponent. També han aconseguit pujar una categoria, degut a que poden jugar un partit dins el seu camp i un altre fora, raó que servirà per promocionar el futbol-sala a la nostra zona. El màxim responsable del club és Antoni Pastor (Bananas), President; Vice-President és Carlos Scholl; Secretari, Juan Scholl; Tresorer, Mateu Massanet; Vocals, Jeroni Garau, Manuel Contreras, Bartomeu Massanet, Lluís Nebot, Joan Pocoví, Bartomeu Massanet Jr. i Gabriel Torres. La platilla de jugadors està integrada per: Carlos Scholl, Flaquer, Bernat Palmer, Toni Pastor, López, Caldentey, Fernández, Harmut, Torres i Massanet. És possible que encara s'incorpori qualche altre jugador com a reforç per a la pròxima temporada.

Passem al futbol gran. Pel que fa al torneig Capdepera-Cala Rajada, diguem que la present edició ha estat guanyada pel Badia després de guanyar la final al Manacor per 3-2. L'Escolar quedà en tercer lloc una vegada haver golejat per 6-1 a un Artà desconegut. Quant al torneig d'alevins, fou el Felanitx el guanyador en perjudici de l'Escolar. Vull recordar que enguany retornar a les tasques tècniques en Miquel Bestard, fent-se càrrec, precisament, de l'equip d'alevins.

També el bàsquet tengué el seu torneig de festes, jugant-se els partits a les pistes del Club S'Aurba. Guanyador, el Porreres, essent l'Escolar segon, Son Servera el tercer i Grenlires de Sant Llorenç en quart lloc.

Des d'aquí vull felicitar en Pere Nebot per la magnífica organització d'aquest torneig de bàsquet, així com animar-lo perquè els pròxims anys aquest aconteixement tenguí continuïtat. S'ha de dir que ha comptat amb el suport de l'Ajuntament per a les despeses d'arbitratges i de la Societat Cultural Garballó que ha col·laborat amb els trofeus.

Per al proper 20 de setembre, el Club Ciclista Gabellí té preparada l'organització de les carreres de bicicletes que tenen lloc cada any amb motiu de les festes i que enguany, per coincidència de dates, s'ha hagut d'ajornar. Així mateix, aquestes carreres haurande servir per a rellançar el Club, esperant que en futures edicions ja hi poguem veure prendre part algun jove corredor local.

Acabant aquest resum he de deixar constància del començament de la lliga de Tercera Divisió. Pel que poguérem veure en el partit jugat contra el Mallorca At., un equip amb aspiracions, crec que enguany l'Escolar ens haurà de donar moltes alegries i bons capvespres de futbol. El dia 27 comencen la competició els Joan Terrassa "boys" de nou a Tercera Regional. Desitjam a en Joan i a l'equip tota mena d'èxits.

Pel que fa a la Penya Bar Nou, no ha pogut començar millor aquesta lliga 87-88, guanyant per 0-2 al Bar Toni i per 4-0 al Cardassar. S'ha de destacar com a nou golejador de la Penya, en Dionisio Corraliza. De seguir per aquest camí, aquest equip es proclamarà campió de bell nou.

Una puntualització. L'equip Costa de Capdepera no jugarà a Segona Regional, com s'ha publicat a algun mitjà de comunicació, sinó a Primera.

Gràcies per la vostra atenció, amics lectors, i fins al mes que ve.

BIEL TORRES